

Saksframlegg

TILSLUTNING TIL TRONDHEIM KOMMUNE SOM DELTAKER I PROSJEKTET GRØNNE PILEGRIMSBYER

Arkivsaksnr.: 08/38486

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak/innstilling:

Formannskapet slutter seg til at Trondheim kommune deltar i prosjektet grønne pilegrimsbyer.

Formannskapet vedtar at ordfører deltar på lanseringsmøtet i Italia 30.oktober-3. november 2011. I tillegg gis en støtte til Nidaros Pilegrimsgård slik at styret kan være representert på lanseringsmøtet.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saksutredning:

Bakgrunn

Det internasjonale nettverksprosjektet "Green Pilgrim Cities" (grønne pilegrimsbyer) skal lanseres på et høyprofilert arrangement i Assisi, Italia, i november 2011. Lanseringsmøtet blir blant annet støttet av norske myndigheter gjennom FNs miljøvernprogram. Formålet med prosjektet grønne pilegrimsbyer er å legge til rette for og inspirere pilegrimsreisende til et mer miljøvennlig opphold i pilegrimsbyen. Prosjektet skal omfatte flere byer og religioner globalt. Trondheim med Nidarosdomen er et kjent pilegrimsmål i Europa og er forespurt om å delta som en av ca 6-10 pilegrimsbyer i prosjektet. For at Trondheim skal kunne delta i prosjektet grønne pilegrimsbyer må både kirken og Trondheim kommune slutte seg til prosjektet.

Initiativet til prosjektet grønne pilegrimsbyer kommer fra organisasjonen *Alliance of Religions and Conservation* (ARC). ARC er en sekulær (ikke-religiøs) stiftelse hjemmehørende i England som i mange år har arbeidet med en rekke miljøprosjekter rettet mot ulike religioner globalt. ARC ble stiftet i 1996 etter initiativ av Prins Philip (hertug av Edinburg, mann til dronning Elisabeth II av Storbritannia) under hans tid som president i WWF (World Wildlife Foundation). Arbeidet til ARC finansieres blant annet av Verdensbanken, FNs utviklingsprogram og den norske stat. Organisasjonen ICLEI er for øvrig en formalisert samarbeidspartner for ARC. ICLEI er en forkortelse for *The International Council for Local Environmental Initiatives* og er en internasjonal miljøorganisasjon for kommuner over hele verden.

Formålet med prosjektet

Det er et betydelig antall pilegrimsreiser globalt, alle religioner sett under ett. Også Trondheim er et pilegrimsmål med mange tilreisende, med en merkbar økning i de senere årene. Formålet med prosjektet er å legge til rette for og inspirere pilegrimsreisende til et mer miljøvennlig opphold i pilegrimsbyen. Prosjektet skal bidra til at religiøse organisasjoner og tilhørende by jobber sammen for å oppnå dette. Et slikt fokus skal også bidra til at pilegrimsreisende tar med seg disse erfaringene til sine hjemsteder. Prosjektet vil også i noen grad ha fokus på å legge til rette for en mer miljøvennlig reise til/fra pilegrimsbyen.

Trondheim kommune

Det forventes at ca 6-10 grønne pilegrimsbyer vil være med fra starten av prosjektet, herunder Amritsar (Sikher), Assisi (Katolikker), Cities in Braj (Hinduer), Etchmiadzin (Armensk-ortodokse kristne), Jerusalem (Jøder, kristne og muslimer) og Trondheim (Lutheranere og andre kristne). Det pågår en prosess med å avklare hvilke byer som vil delta.

Grønne pilegrimsbyer er et nettverksprosjekt som har til hensikt å fungere som gjensidig informasjonsdeling, støtte og inspirasjon. Det er ikke lagt opp til en felles plan eller mal for å gjøre pilegrimsbyene mer miljøvennlig. Til det er byene for forskjellige og har ulike utfordringer. Hver by må utarbeide sin egen plan og satsningsområder basert på egne forutsetninger.

Prosjektet er foreslått å vare i 5 år (2011-2016). Prosjektet grønne pilegrimsbyer vil som nevnt omfatte byer og religioner hjemmehørende i ulike verdensdeler. Geografiske avstander, miljøhensyn og kostnader/tidsbruk tilsier at samarbeidet med de andre byene først og fremst må skje elektronisk. Det vil bli vurdert med noen få samlinger underveis i prosjektperioden. Det viktigste arbeidet skal foregå innenfor den enkelte pilegrimsbyen.

Høyt aktivitetsnivå innenfor pilegrimsatsningen i Trondheim

Trondheim med Nidarosdomen er et kjent pilegrimsmål i Europa. Trondheim har kommet langt med pilegrimssatsningen. Et kort tilbakeblikk på noen sentrale satsninger:

Stiftelsen Nidaros Pilegrimsgård ble i 2008 etablert etter et engasjement fra Trondheim kommune overfor staten etter at forsvaret la ned Prins Carls bastion som offisersbolig. Trondheim kommune er en av stifterne og har en plass i styret.

I forbindelse med den statlige "Uddu-utredningen" fikk man et enstemmig politisk vedtak på at Trondheim kommune ønsket et nasjonalt pilegrimssenter lagt til Trondheim (sak 33/11). I 2011 ble det etablert et nasjonalt pilegrimssenter med lokalisering i Trondheim.

Nidaros Pilegrimsgård, med et skandinavisk nettverk av pilegrimsaktører, søkte våren 2010 Europarådet om status som europeisk kulturvei for Olavsleden i Norge, Sverige og Danmark med mandat og finansiering fra Sør-trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune. Søknaden ble godkjent. Europarådet stiller krav til de som skal forvalte en europeisk kulturvei, blant annet opprettelse av en permanent nettverksorganisasjon, akademisk komité, ungdomstiltak med videre. Fra 2012 vil det nasjonale pilegrimssentret ta over og videreføre dette arbeidet.

Trondheim kommune er også involvert i SØT-samarbeidet i inneværende periode, og et nytt og ytterligere spisset prosjekt begynner nå i september.

Det høye aktivitetsnivået gjenspeiler seg også i målformuleringene i Trøndelagsrådet for 2011:

"Trøndelagsrådet vil fortsette arbeidet overfor sentrale beslutningstakere, og ellers være pådriver for etablering av et nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim, samtidig som Pilegrimsledene ivaretas og utvikles. Olavsleden har fått status som europeisk kulturvei, og Trøndelagsrådet vil arbeide for å realisere ambisjonene og mulighetene som ligger i dette, herunder forankring av dette arbeidet også på nasjonalt nivå. Det skal jobbes for å etablere et nettverk av pilegrimsregioner i Europa, og man skal involvere reiselivet og kulturnæringene i pilegrimspartnerskapet."

I 2011 har også det nye presesembete blitt lokalisert til Trondheim. Samtidig har Trondheim kommune tatt en rekke grep på miljøområdet. Av byene som er foreslått som deltakere i prosjektet Grønne pilegrimsbyer er Trondheim en av byene med den mest utviklede miljøpolitikken.

Trondheim kommune

Trondheim som grønn pilegrimsby

Rådmannen ser at prosjektet grønne pilegrimsbyer kan bidra til å styrke allerede igangsatte initiativ og tiltak innenfor pilegrimssatsningen og miljøatsningen. For at Trondheim skal kunne delta i prosjektet grønne pilegrimsbyer må både kirken og Trondheim kommune slutte seg til prosjektet. Nidaros bispedømmeråd vil behandle denne saken i løpet av september måned. Rådmannen vil understreke at det er kirken selv som må være den ledende aktør i Trondheim hva gjelder deltakelse i prosjektet grønne pilegrimsbyer. Kirken vil trolig legge det utførende arbeidet til pilegrimsgården. Det kan også være aktuelt for kirken i Trondheim/pilegrimsgården å ta et større ansvar for å drive det globale nettverket med grønne pilegrimsbyer. Dette vil i såfall skje i et samarbeid med ARC og vil være avhengig av at kirken får ekstern finansiering til en slik større rolle i nettverket.

Charter og overordnet beskrivelse av satsningsområder

Byene som inngår i prosjektet må utarbeide et charter for sin deltakelse samt en overordnet beskrivelse av hva samarbeidet lokalt skal ha fokus på. Forslag til charter med tillegg ("amendment") er vedlagt saksframlegget. Charteret for hver by skal på lanseringsmøtet i Assisi, Italia, undertegnes av ordfører og leder for den aktuelle trosretningen (for Trondheims del er dette biskopen).

Charteret har fokus på at byen og kirken sammen skal arbeide for å redusere miljøbelastningen i byen. Kirken og Trondheim kommune vil først og fremst vektlegge den lokale komponenten i prosjektet grønne pilegrimsbyer. Det betyr å iverksette tiltak for å legge til rette for et mer miljøvennlig opphold i pilegrimsbyen Trondheim. Videre skal det bygges på allerede eksisterende prosjekter og tiltak på miljøområdet hos begge parter. Den norske kirke har allerede en omfattende 10-årsplan for sitt miljøarbeid. Inkludert i denne er planer for miljøtiltak i bispedømmene og lokalmenighetene. Innenfor sertifiseringsordningen Miljøfyrtårn er det også utviklet egne bransjekrav for menighetene kalt for "Grønn Menighet". Gjennom deltakelse i prosjektet grønne pilegrimsbyer vil denne satsningen bli ytterligere styrket.

Organisering av deltakelse i prosjektet – delprosjekt under programmet Framtidens byer

I Trondheim vil kirken selv være den ledende aktør i prosjektet grønne pilegrimsbyer. Det etableres en arbeidsgruppe som i første omgang består av personer fra kirken og kommunen. Det kan på sikt være aktuelt å utvide denne gruppen til andre kirker og trossamfunn samt andre relevante aktører.

På administrativ side i Trondheim kommune foreslår Rådmannen at prosjektet legges inn som et delprosjekt i programmet Framtidens byer (klima/miljø) samt at det integreres med den eksisterende pilegrimssatsningen (kultur). Programmet Framtidens byer er et energi- og klimaprogram som omfatter staten og de 13 største byene i Norge. Både i dette programmet og i energi- og klimahandlingsplanen, vektlegges samarbeid med viktige aktører i bysamfunnet for å få til energiomlegging, reduserte klimagassutlipp og et godt bymiljø. Rådmannen mener at prosjektet Grønne pilegrimsbyer kan være et slikt samarbeid som styrker mulighetene for å nå våre miljø- og klimamål.

Innenfor programmet Framtidens byer foreligger det en avtale om konkrete samarbeidsområder mellom de involverte byer og statlige myndigheter. Denne avtalen er for tiden under revisjon. Det er blant annet enighet om å legge inn internasjonalt samarbeid som et nytt satsningsområde i programmet. Dette øker muligheten for å få tilført ekstra midler til prosjektet grønne pilegrimsbyer.

Lanseringsmøte i Assisi, Italia, 30.oktober-3. november 2011

Charteret for hver enkelt grønne pilegrimsby skal undertegnes på et høyprofilert lanseringsmøte i Assisi 30.oktober - 3.november 2011. For Trondheim sin del er det ordfører og biskop som er ment å skulle undertegne charteret. På lanseringsmøtet skal hver av pilegrimsbyene også kort redegjøre for sine strategier i

Trondheim kommune

prosjektet. Det kan også være aktuelt at Trondheim på møtet får anledning til å utdype sine miljøstrategier mer enn de andre byene.

Det er viktig at også Nidaros Pilegrimsgård blir involvert i dette prosjektet. Rådmannen foreslår derfor at det gis et mindre økonomisk bidrag til pilegrimsgården slik at styret kan være representert på lanseringsmøtet i Assisi.

Økonomiske konsekvenser / ressursbruk

Deltakelse i prosjektet grønne pilegrimsbyer vil for kommunen sin del medføre bruk av noe egentid samt noe reisekostnader. Prosjektet legges inn under programmet Framtidens byer og tilhørende budsjett som er basert på øremerkede tildelinger fra Miljøverndepartementet. Reisekostnaden knyttet til deltakelsen på lanseringsmøtet i Assisi dekkes over prosjektet Framtidens byer (noe av oppholdskostnadene for ordfører vil bli dekket av ARC).

Prosjektet grønne pilegrimsbyer gjennomføres i et samarbeid mellom kommunaldirektør for kultur og kommunaldirektør for byutvikling. Innsatsen i prosjektet må tilpasses tilgjengelige ressurser. Det kan være aktuelt å søke om eksterne midler for å skalere opp innsatsen underveis.

Konklusjon

Det internasjonale nettverksprosjektet "Grønne pilegrimsbyer" skal lanseres i Assisi, Italia, i november 2011. Prosjektet er tenkt å omfatte 6-10 pilegrimsbyer på tvers av religioner. Rådmannen foreslår at Trondheim kommune slutter seg til prosjektet, men presiserer samtidig at det er kirken selv som må være hoveddrivkraften i prosjektet. Prosjektet legges inn som et delprosjekt i Trondheim kommune sitt arbeid med programmet Framtidens byer. Rådmannen foreslår at ordfører, en representant for Rådmannen, samt representant for styret i Nidaros Pilegrimsgård deltar på lanseringsmøtet i Assisi.

Rådmannen i Trondheim, 07.09.2011

Einar Aassved Hansen
kommunaldirektør

Marianne Langedal
miljøsjeff

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

- Charter
- Tillegg til charter

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)